

Spotkanie z czartem

Bibliografia:

- Źródło: Adam Mickiewicz, *Pani Twardowska*, dostępny w internecie:
<https://wolnelektury.pl/katalog/lektura/ballady-i-romanse-pani-twardowska.html>
[dostęp 2022], domena publiczna.

Spotkanie z czartem

Diabeł

Źródło: Pixabay, domena publiczna.

Polecenie 1

Wyobraź sobie, że wbijasz gwoździe w makowe ziarenko. Jak myślisz, jakich efektów możesz się spodziewać? Zapisz swoje wnioski poniżej lub w zeszycie.

Polecenie 2

Przeczytaj tytuł utworu Adama Mickiewicza. Jak sądzisz, co będzie tematem tego tekstu? Zapisz swoje przemyślenia poniżej lub w zeszycie.

Polecenie 3

Obejrzyj film z recytacją ballady pt. 'Pani Twardowska', a potem przeczytaj jej tekst. Zwróć uwagę na kolejność wydarzeń przedstawionych w utworze.

Trwa wczytywanie danych ..

Film dostępny pod adresem </preview/resource/RRMFBUM0TrOBy>.

Jan Blecki recytuje „Panią Twardowską” Adama Mickiewicza.

Scholaris.pl,

Nagranie video. Na początku wyświetla się animacja z czarnymi napisami na białym.

Następnie pojawia się plansza z napisem: „Pani Twardowska”, a pod nią logotypy: Programu Kapitał Ludzki, Ośrodka Rozwoju Edukacji, Scholaris, Unii Europejskiej.

Poniżej napis: materiał edukacyjny wytworzony w ramach projektu "Scholaris - portal wiedzy dla nauczycieli" współfinansowanego przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego. Następnie pojawia się szpakowaty mężczyzna ubrany w fioletową, ozdobną szatę. Napis: „Jan Blecki czyta balladę „Pani Twardowska”

Adama Mickiewicza". W tle ściana imitująca mur. Na końcu pojawia się plansza z tymi samymi logotypami i napisem co na początku filmu.

” Adam Mickiewicz

Pani Twardowska

BALLADA

[1] Jedzą, piją, [lulki](#) palą,
Tańce, hulanka, swawola;
Ledwie karczmy nie rozwalą,
Cha cha, chi chi, hejże, hola!

[5] Twardowski siadł w końcu stoła,
Podparł się w boki jak [basza](#);
'Hulaj dusza! hulaj!' – woła,
Śmiesz, tumani, przestrasza.

Żołnierzowi, co grał zucha,
[10] Wszystkich [łaje](#) i potrąca,
Świsnął szablą koło ucha,
Już z żołnierza masz zająca.

Na patrona z [trybunału](#),
Co milczkiem wypróżniał rondel,
[15] Zadzwoił [kieską](#) pomału,
Z patrona robi się [kondel](#).

Szewcu w nos wyciął trzy [szczutki](#),
Do łba przymknął trzy rureczki,

Cmoknął, cmok, i gdańskiej wódki
[20] Wytoczył ze łba pół beczki.

Wtem gdy wódkę pił z kielicha,
Kielich zaświstał, zazgrzytał;
Patrzy na dno: 'Co u licha?
Po coś tu, [kumie](#), zawitał?'

[25] Diablik to był w wódce na dnie,
Istny Niemiec, [sztuczka kusa](#);
Skłonił się gościom układnie,
Zdjął kapelusz i dał susa.

Z kielicha aż na podłogę
[30] Pada, rośnie na dwa łokcie,
Nos jak haczyk, kurzą nogę
I [krogulcze](#) ma paznokcie.

'A! Twardowski; witam, bracie!'
To mówiąc, bieży [obcesem](#):
[35] 'Cóż to, czyliż mię nie znacie?
Jestem [Mefistofeilesem](#).

Wszak ze mnąś na Łysej Górze
Robił o duszę zapisy;
[Cyrograf](#) na byczej skórze
[40] Podpisałeś ty, i [biszy](#).

Miały słuchać twego [rymu](#);
Ty, jak dwa lata przebiegą,

Miałeś pojechać do Rzymu,
By cię tam porwać jak swego.

[45] Już i siedem lat uciekło,
Cyrograf nadal nie służy;
Ty, czarami dręcząc piekło,
Ani myślisz o podróży.

Ale zemsta, choć leniwa,
[50] Nagnała cię w nasze sieci;
Ta karczma Rzym się nazywa,
Kładę areszt na [waszeci](#)'.

Twardowski ku drzwiom się kwapił
Na takie [dictum acerbum](#),
[55] Diabeł za [kuntusz](#) ułapił:
'A gdzie jest [nobile verbum](#)?'

Co tu począć? – [kusa rada](#),
Przyjdzie już nałożyć głowę.
Twardowski na [koncept](#) wpada
[60] I zadaje trudność nową.

'Patrz w [kontrakt](#), Mefistofilu,
Tam warunki takie stoją:
Po latach tylu a tylu,
Gdy przyjdiesz brać duszę moją,

[65] Będę miał prawo trzy razy
Zaprząc ciebie do roboty,

A ty najtwardsze rozkazy
Musisz spełnić co do joty.

Patrz, oto jest karczmy godło,
[70] Koń malowany na płótnie;
Ja chcę mu wskoczyć na siodło,
A koń niech z kopyta utnie.

Skręć mi przy tym biczyk z piasku,
Żebym miał czym konia chłostać,
[75] I wymuruj gmach w tym lasku,
Bym miał gdzie na [popas](#) zostać.

Gmach będzie z ziarenek orzecha,
Wysoki pod szczyt [Krępaku](#),
Z bród żydowskich ma być strzecha,
[80] Pobita nasieniem z maku.

Patrz, oto na miarę [ćwieczek](#),
[Cał](#) gruby, długi trzy cale,
W każde z makowych ziareczek
Wbij mi takie trzy [bratnale](#)'.

[85] Mefistofil duchem skoczy,
Konia czyści, karmi, poi,
Potem bicz z piasku utoczy
I już w gotowości stoi.

Twardowski dosiadł [biegusa](#),
[90] Probuje podskoków, zwrotów,

[Stępa](#), [galopuje](#), [kłusa](#),

Patrzy, aż i gmach już gotów.

'No! wygrałeś, panie [bisie](#);

Lecz druga rzecz nie skończona,

[95] Trzeba skąpać się w tej misie,

A to jest woda święcona!

Diabeł kurczy się i krztusi,

Aż zimny pot na nim bije;

Lecz pan każe, sługa musi,

[100] Skąpał się biedak po szyję.

Wyleciał potem jak z procy,

Otrząsł się, dbrum! parsknął raźnie.

'Teraz jużes w naszej mocy,

Najgorętszą odbył łaźnię!

[105] 'Jeszcze jedno, będzie kwita,

Zaraz pęknie moc czartowska;

Patrzaj, oto jest [kobiéta](#),

Moja żoneczka Twardowska.

Ja na rok u [Belzebuba](#)

[110] Przyjmę za ciebie mieszkanie,

Niech przez ten rok moja luba

Z tobą jak z mężem zostanie.

Przysiąż jej miłość, szacunek

I posłuszeństwo bez granic;

[115] Złamiesz choć jeden warunek,
Już cała ugoda za nic!

Diabeł do niego pół ucha,
Pół oka zwrócił do [samki](#),
Niby patrzy, niby słucha,
[120] Tymczasem już blisko klamki.

Gdy mu Twardowski dokucza,
Od drzwi, od okien odpycha,
Czmychnąwszy dziurką od klucza,
Dotąd jak czmycha, tak czmycha.

Źródło: Adam Mickiewicz, *Pani Twardowska*, dostępny w internecie: <https://wolnelektury.pl/katalog/lektura/ballady-i-romanse-pani-twardowska.html> [dostęp 2022], domena publiczna.

Ćwiczenie 1

Odpowiedz na pytania.

- Czy utwór rzeczywiście opowiada o tym, czego można się było spodziewać po jego tytule?
- Dlaczego ballada nosi tytuł 'Pani Twardowska'?
- Jakie inne tytuły mógłby mieć ten utwór? Podaj propozycje.

Ćwiczenie 2

Uporządkuj plan wydarzeń przedstawionych w utworze 'Pani Twardowska'.

Źródło: Contentplus.pl sp. z o.o., licencja: CC BY 3.0.

Ćwiczenie 3

Dopasuj informacje o zachowaniu Twardowskiego w karczmie do wskazanych osób.

Źródło: Contentplus.pl sp. z o.o., licencja: CC BY 3.0.

Źródło: Walery Eljasz-Radzikowski, *Pan Twardowski i diabeł*, 1878, domena publiczna.

Polecenie 4

Wybierz postać pana Twardowskiego lub Mefistofelesa i opisz ją, korzystając z poniższych wskazówek i pytań.

- Sprawdź w encyklopedii, kim był pan Twardowski. Przedstaw tę postać. Na podstawie ballady odpowiedz na pytania: Jaki ma charakter? Jak się zachowuje? Odszukaj wybrane fragmenty tekstu: w. 5–9, w. 21–24, w. 53, w. 56–57, w. 91, w. 119 i nazwij uczucia, jakie przeżywa Twardowski w karczmie Rzym.
- Sprawdź w słowniku wyrazów obcych, kim jest Mefistofeles. Przedstaw tę postać. Na podstawie ballady odpowiedz na pytania: Jaki ma charakter? Jak się zachowuje? Odszukaj wybrane fragmenty tekstu: w. 49–52, w. 83–86, w. 95–98, w. 99–102, w. 115–118, w. 119–122 i nazwij uczucia, jakie przeżywa Mefistofeles.

Ćwiczenie 4

Odszukaj w balladzie informacje o warunkach, jakie były zapisane w kontrakcie Mefistofelesa z panem Twardowskim. Wypisz je tutaj lub w zeszycie.

Ćwiczenie 5

Napisz, jakie zadania dał Mefistofelesowi pan Twardowski.

Ćwiczenie 6

Określ, które polecenie było dla Mefistofelesa najtrudniejsze i czy udało mu się je wykonać. Wyjaśnij, z czego to wynikało. Zapisz odpowiedź tutaj lub w zeszytcie.

Polecenie 5

Narysuj poniżej lub w zeszytcie ziarenko maku i duży gwóźdź. Zapisz, jak twoim zdaniem udało się Mefistofilowi wbić trzy gwoździe w ziarenko maku.

Źródło: Contentplus.pl sp. z o.o., licencja: CC BY 3.0.

Polecenie 6

Narysuj lub opisz panią Twardowską tak, jak ją sobie wyobrażasz. Możesz to zrobić poniżej lub w zeszytcie.

Źródło: Contentplus.pl sp. z o.o., licencja: CC BY 3.0.

Polecenie 7

Zapisz, co twoim zdaniem sprawiło, że diabeł tak bardzo przestraszył się pani Twardowskiej. Jakie cechy mogła posiadać?

Pamiętaj!

„Zgrzyt”, „chlup”, „buch”, „miau” to słowa naśladujące swoim brzmieniem dźwięki.

Nazywa się je **wyrazami dźwiękonaśladowczymi**.

Ćwiczenie 7

Podaj przykłady wyrazów dźwiękonaśladowczych, które pojawiają się w balladzie 'Pani Twardowska'.

Polecenie 8

Opowiedz z punktu widzenia wybranego uczestnika wydarzeń, co się stało w karczmie Rzym.

Polecenie 9

Napisz tekst, w którym Mefistofeles wytłumaczyłby się Belzebubowi z niewykonanego zadania.

Polecenie 10

Naucz się recytować fragment ballady 'Pani Twardowska'. Pamiętaj o właściwej interpretacji: oddaniu sensu utworu, emocji, zmianie tempa, odpowiedniej intonacji (zwróć uwagę na znaki interpunkcyjne) itp.